

Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade vid ett sammanträde den 24 september 2013 att ge utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetproposition 2013/14:1 utgiftsområde 1 Rikets styrelse samt därtill hörande motioner i de delar som hör till utrikesutskottets ansvarsområde.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 samt på kommittémotionerna 2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 105, 2013/14:K382 av Björn von Sydow m.fl. (S) yrkande 2 och 3, 2013/14:N424 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 8, 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 47, 2013/14:U208 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 2, 2013/14:U209 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 10, 2013/14:U264 yrkande 13 av Hans Linde m.fl. (V) samt de enskilda motionerna 2013/14:K270 av Anders Hansson (M) och 2013/14:K300 av Åsa Lindestam (S).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att drygt 6 843 miljoner kronor anslås till anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. Anslaget används för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål.

Utrikesrepresentationen bestod per den 1 augusti 2013 av 103 utlandsmyndigheter, varav 89 ambassader, 7 konsulat samt 7 representationer och delegationer. Regeringen beslutade den 19 juni 2013 att upprätta tre nya ambassader i Baku, Doha respektive Jerevan.

Från 1990 t.o.m. den 1 augusti 2013 har regeringen beslutat att öppna 35 ambassader och 8 karriärkonsulat. För samma period har regeringen beslutat stänga 30 ambassader och 25 karriärkonsulat.

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i kommittémotionerna 2013/14:U303 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 105, 2013/14:K382 av Björn von Sydow m.fl. (S) yrkande 2 och 2013/14:N424 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 8 att Sverige bör vara representerat i New York och ha god närvaro i länder i Asien, Afrika och Sydamerika. För att åter öppna ett generalkonsulat i New York samt i Kanton och Sao Paolo och en ambassad i Gaborone avsätts 50 miljoner kronor. I motion 2013/14:K382 yrkande 3 avsätts också 2 miljoner kronor för att finansiera en svensk kandidatur till FN:s säkerhetsråd 2017-2018.

Miljöpartiet de gröna betonar i partimotion 2013/14:U316 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 47 vikten av fredsarbete där militära insatser görs överflödiga till förmån för civila och långsiktiga engagemang för att förebygga väpnade konflikter. Partiet föreslår därför att en fredsenhet ska inrättas inom UD och Försvarsdepartementet.

Vänsterpartiet förespråkar i kommittémotion 2013/14:U208 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 2 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur den svenska diplomatiska närvaron i Sydamerika kan utökas. I kommittémotion 2013/14:U209 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 10 förslås att den svenska representationen vid Natos högkvarter bör avvecklas. Vidare föreslår Vänsterpartiet i kommittémotion 2013/14:U264 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 13 att alla svenska ambassader ska ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet.

I den enskilda motionen 2013/14:K270 av Anders Hansson (M) förespråkas ett utökat samarbete mellan Sverige, Norge och Danmark rörande ambassader, delegationer och konsulat.

I den enskilda motionen 2013/14:K300 av Åsa Lindestam (S) föreslås att en ambassadör för FN:s resolution 1325 ska utses vid det svenska utrikesdepartementet.

Utskottet

Sveriges representation utomlands är en viktig fråga för vårt lands utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Enligt utskottets uppfattning är en väl rustad utrikesförvaltning, både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen, en förutsättning för att kunna vidmakthålla relationer som ligger till grund för samarbete på viktiga områden och för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender i världen. För att uppnå effektivitet i utrikesförvaltningen är det också viktigt att slå vakt om Utrikesdepartementets möjligheter att såväl behålla som rekrytera personal med olika kompetenser.

Kabinettssekreteraren informerade den 17 oktober utskottet om Utrikesdepartementets ekonomi och utrikesförvaltningens utveckling. Den ekonomiska situationen kan i dagsläget betraktas som stabil. Ett begränsat sparande från innevarande år beräknas kunna överföras till 2014. Besparingar har gjorts bl.a. genom att antalet tjänster i hemmaorganisationen har minskat och att lokalt anställd personal i högre utsträckning används för administrativa uppgifter på utlandsmyndigheter. Kostnaderna har också minskat genom omförhandlingar av kontrakten för vissa fastigheter utomlands. Under året har ambassaden i Minsk återbemannats och nya ambassader har etablerats i Baku, Jerevan och Doha. Regeringen undersöker också möjligheterna att etablera en svensk beskickning i Mogadishu för att göra det möjligt för ambassadören, som f.n. är stationerad i Nairobi, att tillbringa mer tid i Somalia. Dessa planer är beroende av hur säkerhetsläget utvecklas i Somalia.

Ett antal motioner föreslår etablering av nya utlandsmyndigheter. Utskottet vill med anledning av motionerna erinra om att beslutskompetensen enligt regeringsformen ligger hos regeringen eller hos de myndigheter som ligger under regeringen när det gäller frågor som rör Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation och personal samt fördelningen av resurser inom utrikesförvaltningen. Utskottet vill dock understryka vikten av att regeringen löpande samråder med riksdagen om den strategiska utvecklingen av Sveriges utrikesrepresentation. Etablering och stängning av utlandsmyndigheter påverkar Sveriges internationella relationer och medför stora kostnader. Det är därför väsentligt att sådana beslut är långsiktiga och bygger på väl förankrade strategier.

I en motion föreslås att medel avsätts för att finansiera Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Utskottet är inte berett att föreslå att konstitutionsutskottet tillstyrker motionen, men vill erinra om sitt tidigare ställningstagande i betänkande 2012/13:UU15 som innebär att Sverige bör eftersträva en plats i FN:s säkerhetsråd. Utskottet underströk vid det tillfäl-

let att ett långsiktigt och gediget förberedelsearbete och en väl förankrad och genomförd kampanj är en förutsättning för att en kandidatur till säkerhetsrådet ska nå framgång.

Mot bakgrund av vad som här anförts har utskottet inga invändningar mot regeringens förslag till medelstilldelning för anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. och föreslår därför att konstitutionsutskottet avstyrker motion 2013/14:K382 yrkandena 2 och 3. Även motionerna 2013/14:303 yrkande 105, 2013/14:N424 yrkande 8, 2013/14:U208 yrkande 2 och 2013/14:U209 yrkande 10 bör avstyrkas.

Med hänvisning till de ovannämnda bestämmelserna i regeringsformen om beslutskompetensen vad gäller frågor som rör Regeringskansliets och utrikesförvaltningens organisation, är det enligt utskottets uppfattning inte heller riksdagens uppgift att göra tillkännagivanden enligt förslagen i motionerna 2012/13:U264 yrkande 13, 2013/14:U316 yrkande 47 och 2013/14:K300. Motionerna bör därför avstyrkas. Utskottet vill med anledning av motionerna informera om att det under innevarande år kommer att behandla frågor om säkerhetspolitik, inklusive resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, i betänkande 2013/14:UU6. Utskottet vill också påminna om sina tidigare uttalanden om att frågor om jämställdhet, sexuell likaberättigande och mångfald bör genomsyra Regeringskansliets hela verksamhet.

Utskottet yttrade sig förra året om ett motionsyrkande om ökat nordisk-baltiskt samarbete och påminde då om att de aktuella länderna i augusti 2011 undertecknade ett samförståndsavtal om postering av diplomater på varandras utlandsmyndigheter. Det framgick av kabinetssekreterarens föredragning för utskottet att de nordiska länderna har ett etablerat samarbete, bl.a. vad gäller lokaler, på ett fyrtiotal platser i världen. Samtal förs för närvarande om samlokalisering med nordiska länder i bl.a. Dhaka, Hanoi, Reykjavik, Rom, New York och Genève. Utskottet anser mot denna bakgrund att motion 2013/14:K270 kan avstyrkas.

Stockholm den 5 november 2013

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Mats Johansson (M), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Yilmaz Kerimo (S), Ismail Kamil (FP), Robert Halef (KD) och Adnan Dibrani (S).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Yilmaz Kerimo (S) och Adnan Dibrani (S) anför:

Regeringen har valt att lägga ned utlandsmyndigheter på växande marknader i Asien och Afrika. I USA har regeringen lagt ned konsulaten i New York och Los Angeles. Mot bakgrund av att den svenska exporten behöver utvecklas på tillväxtmarknader är regeringens nedläggningar av strategiskt lokaliserad utlandsrepresentation olycklig. Kännedom om var de växande ekonomierna finns måste beaktas när kommande beslut tas om nya ambassader eller konsulat. Utlandsmyndigheter bör öppnas i New York, Kanton, Sao Paolo och Gaborone. För detta ändamål bör 150 miljoner kronor avsättas under 2014.

Sverige kandiderar till FN:s säkerhetsråd för perioden 2017–2018. En kampanj i detta syfte har emellertid inte genomförts under de gångna två åren. Om en svensk kandidatur till FN:s säkerhetsråd ska lyckas måste regeringen arbeta för att samla stöd för densamma. För detta ändamål bör 2 miljoner kronor anslås.

Det anförda innebär att vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motionerna 2013/14:U303 yrkande 105, 2013/14:K382 yrkandena 2 och 3 samt 2013/14:N424 yrkande 8.

2. Avvikande mening (V)

Hans Linde (V) anför:

Sveriges diplomatiska närvaro i Latinamerika har under en rad år minskat. Om Sverige ska kunna bredda och utveckla samarbetet med länder i regionen måste vi också ha en diplomatisk närvaro. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om hur svensk diplomatisk närvaro i Latinamerika kan utökas.

Sverige har sedan flera år representation på Natos högkvarter, inklusive en ambassadör. Det är inte rimligt med sådan svensk närvaro när vi inte är medlemmar i militäralliansen, och representationen bör därför omgående avvecklas.

Sveriges representation utomlands är en viktig resurs för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Att kunna analysera maktordningen mellan män och kvinnor och de olika uttryck den tar sig i olika delar av världen kräver kunskap. Det kräver än mer kunskap att arbeta fram verktyg för att bryta denna maktordning. Det är också viktigt att det finns en tydlig analys utifrån ett könsperspektiv i de rapporter och underlag för bl.a. samar-

betsstrategier som utarbetas på utrikesmyndigheterna. För att detta ska vara möjligt behöver kompetensen höjas och alla ambassader behöver ha en handläggare som ansvarar för jämställdhetsarbetet.

Det anförda innebär att jag anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motionerna 2013/14:U208 yrkande 2, 2013/14:U209 yrkande 10 och 2013/14:U264 yrkande 13.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (V)

Hans Linde (V) anför:

Sveriges representation i utlandet är i grunden en fråga som beslutas av regeringen, inte av riksdagen. Det finns dock en möjlighet för riksdagen att inom budgetprocessen (exempelvis genom anslagsvillkor) tydliggöra hur medlen för utlandsrepresentationen – inom ramen för utgiftsområde 1 och anslaget 4:1 Regeringskansliet – ska användas. Vänsterpartiet vill därför i detta sammanhang utnyttja möjligheten att deklarerat partiets ståndpunkt rörande de omläggningar av Sveriges ambassader och konsulat som regeringen planerar och har genomfört.

Vänsterpartiet är inte principiellt motståndare till att utlandsrepresentationer öppnas eller stängs, det är naturligt att det sker en kontinuerlig översyn av var det är mest prioriterat att vara närvarande. Men det har varit uppenbart att den borgerliga regeringens omläggning av Sveriges utlandsrepresentation inte har skett i ett politiskt vakuum. Den är starkt kopplad till en omläggning av svensk utrikespolitik från en självständig svensk utrikespolitik till allt tydligare band till USA, det som brukar kallas ”den transatlantiska länken”. Detta är en utveckling som Vänsterpartiet starkt motsätter sig. Vi värnar en självständig svensk utrikespolitik grundad i solidaritet och med höga målsättningar för global rättvisa, jämställdhet, hållbar utveckling och nedrustning. Därför ser vi behov av en stark svensk närvaro runt om i världen.

Därför var Vänsterpartiet t.ex. kritiskt till att regeringen under förra mandatperioden stängde ambassaderna i bl.a. Managua (Nicaragua), Windhoek (Namibia) och Gaborone (Botswana). Dessa ambassader var tydliga symboler för Sveriges självständiga röst i världen. Vänsterpartiet har samtidigt motsatt sig att Sveriges delegation vid Nato i Bryssel uppgraderats, eftersom vi sett detta som ytterligare ett steg bort från en militär alliansfrihet som vi vill slå vakt om.

Utrikesdepartementet har under en längre tid stått inför ekonomiska problem som framtvingat en lång rad besparingar. Det beror på flera saker, men vi noterar att de höga kostnaderna för ambassaderna i Bagdad och Kabul är en av orsakerna. En ytterligare orsak är att regeringen inte i tillräcklig utsträckning har kompenserat UD för ökade lönekostnader och priser, den s.k. pris- och löneomräkningen. Vänsterpartiet är kritiskt till att regeringen generellt fortsätter att lägga pris- och löneomräkningen på låga nivåer.